

אגרות משה (חו"מ סי' ל"א) - הנה בדבר הטענות ותביעות שהיה בין ראובן עם שמעון ואמו לאה בענין יורד לאומנות חברו שראובן היה לו חנות של ספרים ותשמישי קדושה משנת תשי"ז ועתה שכר שמעון חנות סמוך לו ורוצה ג"כ לפתוח חנות של ספרים ותשמישי קדושה, וכאשר בשכונתם אין באפשריות להחזיק שני חנויות של ספרים ותשמישי קדושה, וכן נתברר לי ע"י אנשים משם היודעים מזה, ולכן יצא מאתני איך שיש בזה האיסור של יורד לאומנות חברו ואסור לשמעון לפתוח חנות בשכונה זו לספרים ותשמישי קדושה. אבל ראובן צריך לשלם לשמעון מה ששילם כבר בעד החנות, וכן צריך לקבל החנות השכורה לו שעולה ע"ה דאלאר לחדש ושכר זה על משך שנה שמהיום שייכת החנות לראובן והוא ישלם המותר לבעל החנות. וכמובן שאסור לשמעון למסור החנות לאחרים בין לקרוב בין לרחוק. ואם יש לו כבר שותף על מה שעשה עד עתה ג"כ הוא בדין הזה אף שלא היה בכאן לטעון ולא יוכל לבטל פסק דין זה. ודנתי בדין זה אחרי שסמכו עלי ובאו בעצמם ברצון נפשם הטוב לשמוע דין התורה וחוות דעתי ולקבל לציית מה שיצא מפי לדעתי. ידידו, משה פיינשטיין.

בית יוסף (חו"מ סי' קנ"ו) - כתוב במרדכי (סי' תקטז) ומבוי הסתום משלשה צדדין רק בצד אחד יכנסו לו ודר ראובן אצל סופו הסתום ובא שמעון לדור כנגד הצד שאין הגוי יכול לילך אם לא ילך תחלה לפני פתח שמעון נראה דיכול לעכב עליו כדבר הונא. **אביאסף**. וכן כתב בהגהות מיימון פרק ו' מהלכות שכנים (אות ח). ונראה דאביאסף סבר דלא כרב הונא בריה דרב יהושע ואם כן לדין דקיימא לן כרב הונא בריה דרב יהושע לא מצי מעכב עליו: נמצא פסקן של דברים ... ומבוי שאין נכנסין בו אלא מצד אחד ורוצה זה לדור כנגד הצד שאין הגוי יכול לילך לבית ראובן אם לא ילך תחלה לפני פתחו לא מצי מעכב עליו:

שו"ת בית שמואל אחרון ושו"ת בית אפרים המובאים בפתחי תשובה (שם סק"ג) - פסקו להלכה דלא כהאביאסף ואין בעלי חנויות הישנים יכולים לעכב על החדשים הבאים לבנות במקום מובחר יותר, כבשערי העיר וכדומה, וכתב הבית אפרים "שכן עמא דבר, ומעולם לא שמענו למחות" ככה"ג.

שו"ת חתם סופר (חו"מ סי' קי"ח) - יקרתו הגיעני עם פס"ד מאת כ"ת על מעשה שאירע בגלילותיו שהי' בי' דיינים ממונים מושכרי' מאדון אומן עושה ומבשל צוקר ליי"ט ש"פ והי' נותני' ההכשר וכי' ראוי ומזה הי' פרנסת הדיינים וכיוצא בזה כי עניינם הם, והשתדל רב א' אצל האדון ההוא לדחות דין א' מהנ"ל ולהושיב אותו במקומו וכשלא רצה הגוי ההוא נצטרף הדיין השני עם הרב לדבר על לב האדון עד שפיתוהו ויכלו לו לדחות העני מחררת צוקר שלו והרב עשיר והדיין עני אין לו פרנסה אלא מזה וכיוצא בזה ועל זה כי מר פס"ד מה יהי' דינים של אלו ושלח אלי לעיין בדבריו אם ישרו בעיני ואהי' כשר המסכים על דבריו.

אהוי' ידידי לולי מפורסם צדקתו ותומת ישרו לא הייתי מאמין בכל הדברים ואמרתי לנסות בחידות בא, כי מן יאמין שתלמידי חכמים רב ודיין יצטרפו לעשות עול ופועל און ואמרתי בסנהדרין פ"א ע"א אשת רעהו לא טימא שלא ירד לאומנת חברו ובשלהי מכות לא עשה לרעהו שלא ירד לאומנת חברו ובתשו' מהרש"ל סי' ל"ה ול"ו מיייתי תשו' רוקח ז"ל הוי זהיר ולא תשיג גבול רעד ולא תקח מחיתו ואם קנה סחורה או מטבע מן השלטון ויבוא אחר ויוסיף כדי ליקח מחברו זה לא ניתן למחול ונקרא רשע ואין גזלן כמותו, ואם לא ישמע

יורד לאומנות חבירו – כשמפסיק חיותו לגמרי

לקול הורה יש להבדילו ולנדותו עד שיתקן עותותו עכ"ל ... ואם כי יש לעיין אי עובדא הנ"ל דומה למהפך בחררה או לאומנות חבירו, מ"מ לו יהי שהוא פחות מזה הלא כ' תוס' ב"ב כ"א ע"ב סוף ד"ה מרחיקי דעכ"פ אדם חשוב עביד לפני משורת הדין אפי' היכא דלא שייך מהפך בחררה...

והרב ב"י בשם אבי אסף אע"ג דלא קיי"ל כר"ה היינו במבוי מפולש שיכולי הקוניי לבא מצד אחר עכ"פ אבל במבוי סתום מג' צדדים ובא חבירו ומעמיד רחיי' בראש המבוי כופי' ע"ש ונראה כן משמע מפירש"י גבי יהבי סיארי מסיים אבל הכא מי שבא אצלך יקנה וכו' משמע היכי שאינם באי' כלל ופוסק חיותי' לגמרי כופי' דר"ה מחשב גם זה לפסוק חיותי' ולית הלכתא דלא הוה פיסוק חיותי' אלא חולשת חיותי' דהרי אפשר שיבואו גם אליו לטחון אבל היכי דבאמת פוסק חיותי' לגמרי מדבר זה ... בזה כופי', ונראה בהא מיירי ס"פ הנשרפי' אשת רעהו לא טימא שלא ירד לאומנות חבירו שההיפך הרשע שטימא אשת רעהו אשר חי' לא יחי', הוא בכי האי גוני שטימא אשת רעהו ואוסרה על בעלה לגמרי היינו פוסק חיותו לגמרי. ובדברים אלו יש לפרש פלוגתת מערופי' שבהג' ס"י קני' ונידון שלפנינו שלפי הנראה פסקי' להאי חיותא לגמרי שא"א לומר השכר עצמך במקום אחר כי לא נמצא כזה במקומו והוא אי' ואין שני ונפק חיותי' מהאי מלתא לגמרי ... ואחתום בברכה כנפשו היקרה ונפש א"נ. פ"ב יום ד' ער"ח כסליו תקצ"ז לפ"ק. משה"ק סופר מפפ"דמ.

ובשו"ת חתם סופר (חו"מ ס"י ס"א ד"ה אלא נראה) הוסיף – ומצאתי לי רבי בכנסת הגדול לח"מ ס"י קני' (בטור אות י"ב) וז"ל ודוקא בכגון זה שיכול לומר אתה עושה בתוך שלך ואני עושה בשלי אבל ברוצה לכנס לתוך גבולו ולדחותו ממחיצתו שהחזיק בה כמה שנים פשיטא דלאו כל כמיני' עכ"ל

שו"ת משאת בנימין (ס"י כ"ז ד"ה הדין הרביעי, ומו' בפתחי תשובה הנ"ל) - ונ"ל דעד כאן לא פליג ר"ה בדרי"י אלא כה"ג דרחייא דאינו מבטל לראשון לגמרי, שהרי הראשון עומד ברחיים שלו אלא שהשני אוקי עוד רחיים אחר ומחסר לראשון ממחייתו שלא יהיה ריוח הרבה לראשון כבראשונה. אבל היכא דבא השני לדחות את הראשון לגמרי ולבטל אותו ממחייתו, כענין החנות והאורנדות שאין רשות רק לקחד בכל העיר ובא השני והשיג גבול הראשון ודוחה אותו לגמרי, כו"ע מודו דמצוי מעכב אפי' אבר מבואה דידיה דהא ודאי פסק לחיותא לגמרי.

ערוך השלחן (חו"מ סוף ס"י קני'ו) – כללו של דבר כל איש ישראל צריך לזהר לבלי להשיג גבול רעהו אף בדבר קל, והמסיג גבול לא יראה בטובה או הוא או זרעו, והזהיר בזה זוכה לעצמו ולזרעו.